

't Pauweveerke - J.J. Cremer

Handschrift 't Paauwenveérke : Een Betuwsche novelle.

Gedateerd Arnhem 6 september 1857. Handschrift in bezit van de koninklijke bibliotheek. Fol. 2-24: oorspronkelijke handschrift. Fol. 28-49: afschrift 'ter voordracht'. Fol. 26-27 en 50-51: 7 inleidingen tot voordrachten in 1857-1858 v.

1e druk in: De Tijdspiegel, dl. 1. Arnhem : D.A. Thieme, 1858. dl. 1, p. 335 e.v. 18

2e druk in: Distels in 't weiland. Leiden: A.W. Sijthoff, 1865. P. 67-98

3e druk in: Nieuwe Over-Betuwsche vertellingen. Leiden: A.W. Sijthoff, 1867. p. 81-120

4e druk in : In de Betuwe. Licht en schaduw. - Leiden: A.W. Sijthoff, z. j. (c. 1868). 51 p.

5e druk: 't Pauweveerke : Overbetuwsche vertelling. Leiden: A.W. Sijthoff, [1870]. 4e druk. Algemeene bibliotheek, dl. 1. 51 p.

6e druk in: Overbetuwsche novellen. Leiden: A.W. Sijthoff, [1872]. p. 41-80. Met Bruur Joapik

7e druk in: Overbetuwsche novellen. Leiden: A.W. Sijthoff, [1872]

8e druk in: Overbetuwsche novellen. Leiden: A.W. Sijthoff, [1877]. p. 41-80 (met 8 andere novellen)

9e druk in: Overbetuwsche novellen. Amsterdam: Gebr. Koster, [1880]. p. 41-80. Samen met Bruur Joapik.

10e druk in: Romantische werken, dl. 12. Amsterdam: D. Noothoven Van Goor, 1881. p. 31-61.

11e druk in: Overbetuwsche novellen. Leiden: A.W. Sijthoff, ca. 1885. 7^e druk. p. 28-56. Vijftig-cents-editie, no. 18.

12e druk in: Overbetuwsche novellen. Leiden: A.W. Sijthoff, ca. 1900. 9^e druk. P. 28-56. Vijftig-cents-editie, no. 18.

13e druk. Overbetuwsche novellen. Leiden: A.W. Sijthoff, ca. 1905. 10^e druk. p. 28-56. Bibliotheek van Nederlandsche schrijvers.

14e druk in: Leidsche herdrukken. Leiden: A.W. Sijthoff, 1905. Leidsche herdrukken, no. 1. p. 1-31.

15e druk in: 't Pauweveerke, enz. tien novellen. Leiden: A.W. Sijthoff's uitg.-mij., [1909]. p. 3-31. Bibliotheek voor het Nederlandsche volk. Deel 2. (Nieuwe uitgave van de Leidsche herdrukken).

16e druk in: Overbetuwsche novellen: 't kriegende kriekske [...et al.]. Leiden: A.W. Sijthoff's uitg.-mij., ca. 1920. 11e druk. p. 28-56.

17e druk in: Overbetuwsche novellen: 't kriegende kriekske [...et al.]. Leiden: A.W. Sijthoff's uitgeversmij., ca. 1935. 12e druk. Romantische werken. p. 28-56.

18e druk in: De kleine boekerij : een serie voortbrengselen uit de Nederlandse letterkunde, voornamelijk ten dienst van het M.U.L.O.: uitgegeven en van inleidingen en aantekeningen voorzien door J.J. Borger en F.J. Schmit. Groningen : P. Noordhoff n.v., 1937. 87 p. De kleine boekerij, no. 3, J.J. Cremer: 't pauweveerke.

19e druk in: Overbetuwsche novellen: 't kriekende kriekske [et al.]. Leiden: A.W. Sijthoff's uitgeverij n.v., [1940]. 13e druk. 365 p.

20e druk in: Schoeffele ien de hof : Betuwsche vertellingen. Nijmegen : Drukkerij Trio, 1980. p. 22-46. Bewerkt door Thijs van Woerkom.

21e druk in: Distels in 't weiland : Over-Betuwsche vertellingen ... [ingeleid door H.J. Eijssens. 's-Gravenhage : Kruseman's uitgeversmaatschappij b.v., [1980]. p. 67-98. Met afb. Fotografische herdruk van de uitgave uit 1865.

Vertaling in het Duits:

Die Pfanenfeder. In: Holländische Novellen : nach dem Niederländischen von W. Lange, Fr. Schnettler und A. Steinbach. Leipzig: Druck und Verlag von Philipp Reclam jun, [1880]. p. 442-492.

Bewerking in het Fries:

It pauwefearke - Jacobus van Loon, Jz. [S.l. : s.n.], [1875]. 22 p. Naar J.J. Cremer, iets verkort ; de dialoog in het Friesch.

Bewerking tot toneelstuk:

'T Pauweveerke : toneelspel in vier bedrijven. Bewerking door U.G. Dorhout. Drieborg : J. Bakker, 1912.

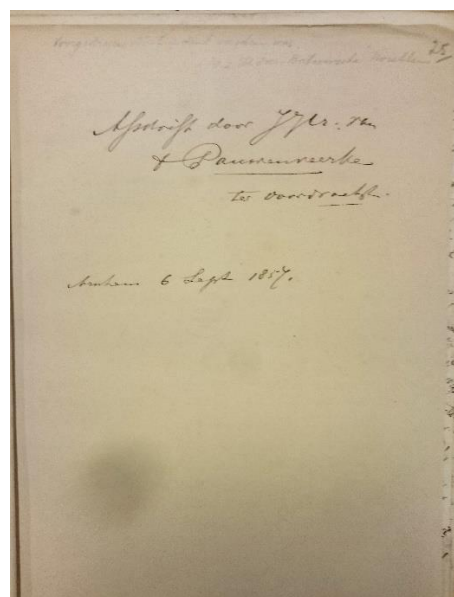
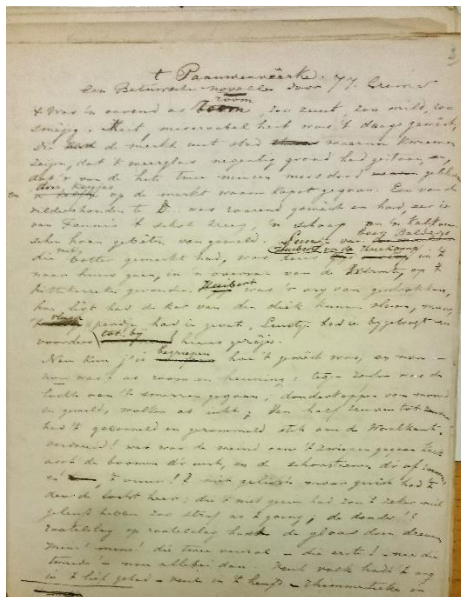
Dorhout (U. G.), Geïllustreerde gids voor de Zaanstreek. (Morks' Nederlandsche reisgidsen, No. 18). Dordr., C. Morks Czn. 1913. post 8o. m. 13 afb. op 4 pltn., en 1 krt. f 0.50.

— Naar Broek in Waterland, Monnikendam, Marken, Volendam en Edam. Gids voor reizenden in het zuidoostelijk deel van Noordholland. Dordrecht, C. Morks Czn. 1912. post 8o. m. 14 afb. en 1 krt. f 0.50.

— 't Pauweveerke. Tooneelspel in 4 bedrijven. [7 m., 2 vr.]. Bewerkt naar **Cremer's** novelle „'t Pauweveerke" uit „Overbetuwsche novellen". Drieborg, J. Bakker. 1912. gr. 8o. f 0.75.

2^e druk: Scheemds : De Noordstar, 1930.

Handschrift in de Koninklijke bibliotheek in Den Haag:

Paauweveerke. Inleiding tot de voordracht in Den Haag op 23 november 1857.

Diligentia s Gravenhage

Oefening kw kennis

23 nov 57

Mijne dames en heeren!

T is de derde maal dat ik voor u optrad; de eerste maal als werkend lid van Oefening kw kennis.

Reeds tweemalen genoot ik de eer als spreker voor u op te treden, en dezen avond deed ik zulks met te meer genoegen als medelid uwer hooggeachte vereeniging; -wilt mij met dezelfde goedwiligheid als vroeger hooren ; ook wanneer ik op nieuw veel van uw geduld te vragen heb. En wat zal het zijn dat ik u geven waarvoor dat geduld wordt ingeroepen. Alweder en Eén ding heb ik vóór bij vroeger, t is, dat mijn geschrift nog niet in zettters handen gevallen is. T is iets geheel nieuws wat ik u geven zal. En toch alweder een eenvoudige Ob. B. novelle. Helaas! Geen eenvoud! Wilt ge nader weten wat ge krijgen zult, welnu; gij bekomt een preek op bijzondere wijze; een preek met een pauw in 't midden, met heel wat afdelingen. Met den tekst aan 't einde, maar toch met een titel of hoofd en dat hoofd is

Het Paauwenveerken

Diligentia 's Gravenhage. Oefening kor. kermiss 23 Nov 87.
Myne Dames en Heeren!

50.

~~Ik kwam de derde maal dat ik voor u optrad, de
eerste maal als werkend lid van Oef. kor. kermiss.~~

Reeds tweemaal genoot ik de eer als spreker voor u
op te treden, op deren avond deed ik zulks ^(met u. ingezonden) als medelid. van
hooggeachte Vereeniging. - Trikt mij met deelpde goed-
willigheid ² (hooren) als vragers; ook wanneer ik op nieuw
veel van u geduld te vragen heb. ~~En wat heb ik
lijt dat ik u geen antwoord dat jodre moet ingezonden.~~

Een ding heb ik voor u bij vraag, 't is, dat
~~Almede~~ mijn geschrift nog niet in letteren handen gevallen is.
~~En toch~~ Almede
Ik is iets geheel nieuws wat ik u geven zal. ~~Almede~~
een eenroude Or. B. novelle. 't laas! geen eenvoud!

Trikt ze nader weten wat ze krijgen zult, meln u bij be-
komt een preek op bijzondere wijze; een preek met
een pauze in 't midden, met heel wat afdelingen
met den tekst aan 't einde, maar toch met een titel
op hoofs en dat hoofs is

Met Paarmenvee na.

Inleiding bij de voordracht door J.J. Cremer in Arnhem op 2 januari 1859

Arnhem Nut 2 jan 1859

Mijne dames en Heeren!

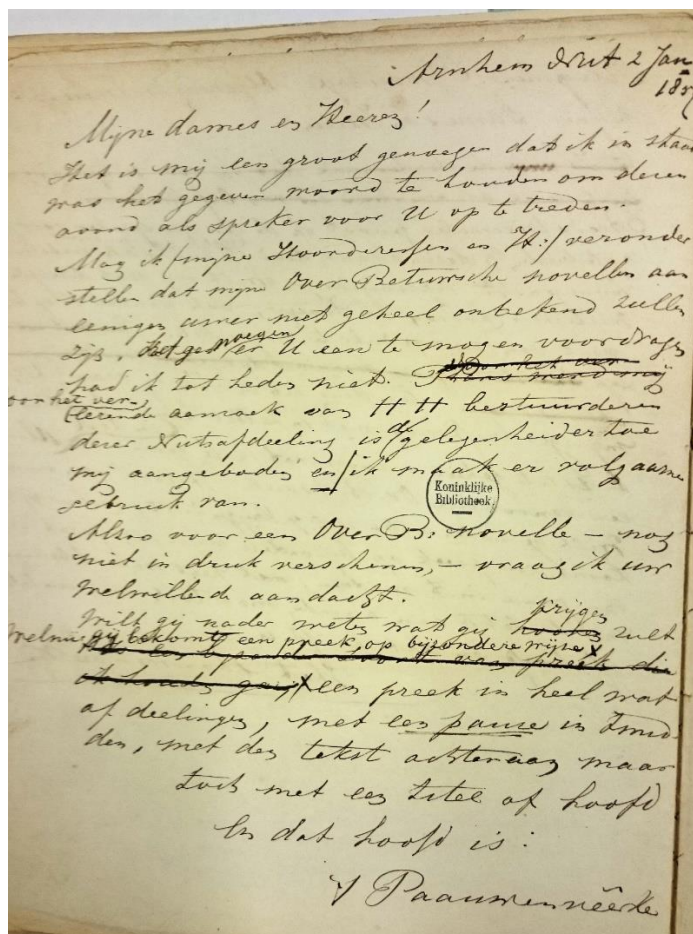
Het is mij een groot genoegen dat ik in staat was het gegeven woord te houden om dezen avond als spreker voor u op te treden.

Mag ik (mijne hoorderessen en H.) veronderstellen dat mijne OverBetuwsche novellen aan eeniger uwer niet geheel onbekend zullen zijn, het genoegen u een te mogen voordragen had ik tot heden niet. ~~Thans werd mij Door het voor~~ Door het vereerende aanzoek van ~~11 11~~ bestuurderen deze Nutsafdeeling is de gelegenheid er toe mij aangeboden en / ik maak er volgaarne gebruik van.

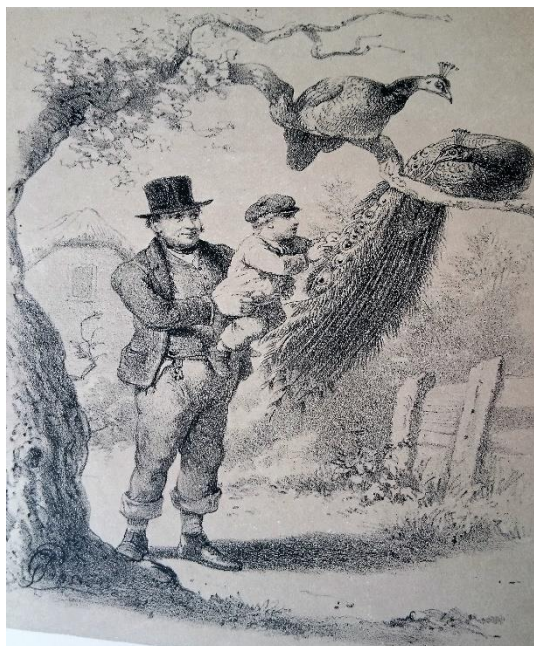
Alzoo voor een Over B. novelle – nog niet in druk verschenen,- vraag ik uw welwillende aandacht.

Wilt gij nader weten wat gij krijgen zult ~~t is een bijzonder soort van preek die ik houden ga~~ welnu gij bekomt een preek, op bijzondere wijze * een preek in heel wat afdeelingen, met een pauze in t midden, met den tekst achteraan, maar toch met een titel of hoofd en dat hoofd is:

't Paauwenveêrke

Afb. uit Distels in 't weiland, 1865.

Arnhemsche courant, 3 februari 1865:

* Nijmegen, 1 febr. Heden avond hield de heer **Cremer** in de nieuwe fraaije zaal der societeit de Harmonie eene lezing, ten onderwerp hebbende de betuwsche novelle: „het Paauwenveerke”. De zaal kon de toegevloede schare bijna niet bevatten. Met de meeste belangstelling werd weder de uitmuntende voordragt van den „eenigen” lezer gevolgd.

Zutphensche courant, 1 maart 1878:

— Naar wij vernemen is de lezing van den heer **Cremer** (het Paauwenveêrke) bepaald op 9 Maart aanstaande.

Zutphensche courant, 15 maart 1865:

KUNSTNIEUWS.

— Wie den heer **Cremers** den 2ten Maart li. in de comediezaal zijn „Pauwentreerke“ heeft hooren voordragen, is gewis opgetogen te huis gekomen. Met onnavolgbaar talent schildert hij ons in die sinds lang bekende novelle den hoogmoed, met al zijn gevolgen; de trotsehe Hannes Balders, de hoofdfiguur, werd door den spreker op voortreffelijke wijze ons voorgesteld, terwijl dit karakter vooral goed uitkwam tegenover de zachtmoedige Lantje en den wakkeren Huibert. Men moet met zulk eene buitene stem, met zulk een sprekend oog begaafd zijn als de heer **Cremers**, om voor ons geboort en gericht zulke toestanden, zulke karakters, zulke toestellen te schilderen. Hoe bar was die trotschaard tegenover zijn schuchteren neef, die een huwelijksaanzoek kwam doen, maar alle bloetheid verloor, toen hij zijne lieve moeder hoorde beleedigen; hoe natuurlijk die ijd raar, en den ten van de paardemarkt; hoe treffend vooral het sterfbed van het „lieve Wimke.“ Goed gedacht, natuurlijk en wegslepend voorgedragen! Hij moet wel eene fjoekennis van het menscheleke hart hebben, die met zulke juist gekozen woorden en in zulke woorden ons eene oodeugd in al hare afschuwelekeheid of eene deugd in al hare liefelikeheid weet al te schilderen; dat er door de geheele novelle heen een fijne draad van ironie liep als eene poging om den hoogmoed niet alleen afschuweleke, maar ook belachelijk te maken, kon blijken uit menige schijnbaar los daarboven geworpen opmerking; de hoorders zullen zich hierbij zeker nog het voorbijvliegen van den kalkoenschen haan, het vragen naar het uiterlijk der pauw zonder hare volren, het stooten van den bok tegen den wilgenboom, enz. herinneren.

Het was een genotvolle avond, die bij het vele, hetwelk dit jaar ons te genieten geeft, zeker niet het minst lang in de herinnering zal blijven leven.

Arnhemsche courant, 17 maart 1865:

* Al hadden wij het gelezen en herlezen en al had ook een gedeelte van het arnhemsche publiek het reeds eenmaal kunnen hooren, toch kunnen wij het den heer **Cremer** niet evel duiden, dat hij gister avond „op veler verlangen” 't *Pauwenveerke* nog eens voordroeg. Die meesterlijke beschrijving van den dommen hoogmoed — gelukkig alleen bij boeren bekend, bij „steêlui” kan ten minste het praedicaat gemist worden, al zijn ze soms wat „van 't huize gebêten” — die treffende schildering van den wedertusschen Hannes Balders met zijn Micken” en Miles op zijn „Kees,” waarbij men onder het lezen zelf bijna den adem verliest, het aandoenlijk stoffelijk bed van het afgodisch beminde jongske van den rijken trotschaard, wie kent ze niet, en wie eenigt zich niet met het oordeel van velen, dat van al de betuwsche novellen 't *Pauwenveerke* ligt het meesterstuk is? Maar wie het niet heeft hooren voordragen, kent de waarde van dit juweeltje nog slechts ten halve. Ook daarmede heeft de heer **Cremer** zich gister avond weder nieuwe lauweren verworven. De ademlooze stilte in de goed bezette zaal, soms slechts afgebroken door een gullenschaterlach of door het zacht snikken van teedere moeders, getuigden van den diepen indruk, dien de zoo teregt gevierde spreker weet te weeg te brengen. Mogen wij nog dikwerf het voorrecht hebben hem te hooren! Op de sympathie van het arnhemsche publiek kan hij altijd rekenen.

Harlinger courant, 30 oktober 1867:

Naar men verneemt, zal de heer J. J. **Cremer** uitgenoodigd worden zijn „*Pauwenveerke*” alhier te komen voordragen. Naar den opgang, die zijne voordragten overal maken, te oordeelen, zal dat voornemen, als 't bewaarheid wordt, grooten bijval vinden.

Opregte Haarlemsche courant, 11 maart 1868:

'T PAAUWENVEERKE. OVERBETUWSCHE VERTELLING

DOOR

J. J. **CREMER,**

is à 50 cents bij alle Boekhandelaren verkrijgbaar.

Harlinger courant, 22 april 1868:

LETTERKUNDIGE VOORDRAGT
van den heer J. J. CREMER,
IN HET GEBOUW „HARMONIE”
TE HARLINGEN.

De Heer J. J. **CREMER**, *Novellist te 's Hage*, zal op **Maandag den 27 April** eerstkomende, 's avonds ten 7½ ure, in het gebouw „*Harmonie*”, te Harlingen, voordragen eene zijner beroemde **Over Betuwsche Vertellingen**, en wel bepaaldelijk „**’t PAUWENVEERKE**”.

Voor zoover de ruimte der zaal toelaat, zullen **bewijzen van toegang** à f 1,25 voor een Heer en à f 0,75 voor een Dame worden uitgegeven ten huize van den Heer J. H. VAN DROOGE, aan de Schritsen te Harlingen.

HARLINGEN,	W. HARMENS Cz.
20 April 1868.	P. POSTHUMA.
	L. HOUTSMA.

Wij maken onze lezers nog eens attent op de voorlezing van den heer **Cremer**, die a. s. maandag zal plaats hebben. (*zie advertentie.*)

Harlinger courant, 29 april 1868:

Toen wij in ons vorig no. de beste verwachtingen uitspraken omtrent de voordragt door den novellist J. J. **Cremer** hier te houden, durfden we niet denken een zóó in alle opzigten gunstig verslag te mogen uitbrengen, wanneer de zaak zou afgeloopen zijn. Schier nooit toch hoort men van een spreker gewagen, die geheel het auditorium van den aanvang tot het einde ademloos geboeid houdt, — die al de opgevoerde personen van een drama, naar de natuur geteekend, wedergeeft, — die de naiviteit, waarmede sommige personen hunne gebreken vertoonen, in alle naaktheid weet voor te stellen, zoodat de toehoorders over de treffende gelijkenis moeten glimlagchen, — terwijl hij daarna de snaren des gevoels in die mate weet te schokken en te treffen, dat niemand onbewogen blijft. En toch, dit alles bewonderde men in den heer **Cremer**. Alle hoorders gingen dan ook hoogst voldaan naar huis, en zelfs zij, die van verre waren gekomen om den begaafden

redenaar te hooren, hebben zich hun moeite en opoffering niet bekiaagd.

Het vaderland, 8 november 1869:

In de Vergadering van het LETTERKUNDIG
GENOOTSCHAP

Oefening kweekt Kennis,

te houden op **Maandag** den **8 Novem-
ber 1869**, des avonds om *acht* uur, in het
gebouw DILIGENTIA, zal de Heer J. J. **CREMER**
zijne Over-Betuwsche vertelling „’t Pauwen-
veerke” voordragen.

NB. Heeren Leden worden vriendelijk herin-
nerd aan het medebrengen van hunne
toegangkaarten. (2632)

A. L. H. ISING,
Secretaris.

Het vaderland, 10 november 1869:

Wat zullen wij van Gremers voordracht van zijn *Pauwenveerke* zeggen, dat niet reeds door anderen, die haar hebben genoten en bewonderd, werd gezegd en herhaald? Dat het publiek het genot nog niet moede wordt en tot bewondering steeds nieuwe stof vindt, bewees de overvolle zaal van *Diligentia* op gisterenavond. Waarlijk, als het zoo voortgaat, zal het bestuur van het letterkundig genootschap *Oefening kweekt kennis* bedacht moeten worden op maatregelen om den stroom van belangstellende hoorders en hoorderessen binnen zekere grenzen te beperken.

Bij zooveel min aangenaams en *uncomfortables* als het gevolg is van een overgrootten toevloed in een niet al te geschikt lokaal, pleit het ten krachtigste voor Gremers onnavolgbaar talent, dat hij zijn hoorders als aan zijn lippen weet te boeien op een wijs, zooals slechts weinig redenaars dat vermogen. Het *Pauwenveerke* is te algemeen bekend, dan dat wij de fraaie inkleeding van deze *morale en action*, deze plastische voorstelling van den hoogmoed, in gebrekkige woorden zouden hebben na te vertellen, of op de menigte voortreffelijke details, — waaronder de paardenmarkt en de wedstrijd tusschen Hannes Balders en boer Minners boven alles uitmuntten, — zouden behoeven te wijzen. En de voordracht..... opnieuw kwamen wij tot de overtuiging, dat men **Cremer** moet hooren en zien, wil men er zich

een denkbeeld van maken. Velen onzer lezers zullen zich herinneren, enige jaren geleden Cremer hetzelfde stuk te hebben hooren lezen, — zijn zij het niet met ons eens dat, zoo zijne voordracht wellicht minder sterk gekleurd is dan vroeger, zij daarentegen aan rustigheid heeft gewonnen?

van Maanen te nemen, deelen wij nader mede.

Amsterdam, 7 Jan. — Driekoningenfeest in het Paleis voor Volksvlijt, voordracht door Cremer van zijn Pauwenveerke in Odeon, en het benefiet van den heer Tjasink in den grooten schouwburg, bij welke gelegenheid een nieuw tooneelwerk van den heer Tinbergh werd gegeven, getiteld: Jan Van Leiden, de Koning van Sion. Ziedaar wat voor velen het doen eener keuze gisterenavond nog al moeielijk maakte. En op dien avond nu trad ook de heer Zaalberg van 'sGravenhage in Frascati op, om tot zijn talrijke vrienden in de hoofdstad te spreken over het Concilie te Rome tegenover de moderne maatschappij, en daarna de belangwekkende figuur van pater Hyacinthe in een helder daglicht te plaatsen. De ruimte, waarover voor een bericht in de dagbladen kan worden beschikt, laat niet toe een overzicht te geven van den rijkdom van denkbelden en woorden, waarmede deze geroutineerde spreker zijn gehoor wist te boeien. Beurtelings indrukwekkend en schertsend, sarcastisch en gloedrijk, legde hij al het gewicht zijner eigenaardige persoonlijkheid in de schaal om die ten voordeele der nieuwere richting te doen overhellen. De ademlooze stilte waarmede zijn 4 a 500 toehoorders van allen rang en stand en van elke gezindheid zaten te luisteren, werd soms afgebroken door een onwillekeurig opgewekten lach of een niet langer te bedwingen applaussement. Meester van zijn onderwerp, meester van het woord en in uiterlijke voordracht uitnuntende, offerde hij zijn onderwerp slechts een enkele maal op aan het mededeelen zijner eigen ervaringen welke, bij de schetsteekening van het kerkelijk leven in Nederland, doorschemerden voor hen die nader bekend zijn met de lotgevallen van dezen kanseldienaar, wiens optreden blijkbaar een diepen indruk maakte en wiens lezing onbetwistbaar veel goeds kan stichten.

Franeker nieuws en advertentieblad, 2 maart 1870:

en voorts aan iederen rijder en weduwe 50 cents vereerd.
Het in 't Friesch vertaalde Pauwenveerke van J. J. **Cremer** door den onderwijzer Andriessen, gevolgd door menige bijdrage werden met genoegen gehoord, en wel te moede en zoo wij hopen niet onvruchtbaar, werd dezen avond gesloten en de rij van onze winterfeesten gesloten.
Bovenstaand bericht ontvingen wij te laat om nog in ons vorig no. te kunnen opnemen.

Harlinger courant, 20 april 1870:

HARLINGEN, 19 April.

Zelden, te zelden belans, komt het hier in de noordelijke gewesten voor, dat de sterren van de eerste grootte aan den letterkundigen hemel zich vertoopen en het meer beschaafd publiek in de gelegenheid stellen van haar licht genot te hebben. De enkele keeren evenwel dat zulks voorgevalt, geeft dat publiek in de noordelijke streken het overtuigend blijk van niet geringere belangstelling in de eerste litterarische producten dan in zuidelijker gewesten. De geestige novellist en uitstokende orateur J. J. **Cremer** mocht dit ondervinden, toen hij vóór een paar jaren hier ter stede zijn „*Paauwenveerke*“ mocht voordragen. Andermaal worden wij door een commissie van belangstellende ingezetenen in staat gesteld a. s. Donderdag den heer **Cremer** te hooren, — te bewonderen, mochten wij wel zeggen, wanneer het hier enkel te doen was om een volleerd dramaturg! zyne talenten te zien debiteren; doch hier is meer te smaken dan een fijn knutselgenot, — hier worden de fijne snaren der ziel in beweging gebracht, de werking van hartstogt en de handeling der onvervalschte deugd in zulke getrouwe ontrokken wedschepingen, dat de aandachtige hoorder met spanning tot het eind toe luistert en gesticht en getroffen huiswaarts gaat. Een avond onder het gehoor van den heer **Cremer** doorgebracht, geeft genoeglijk herdenken voor langen tijd en aan welgeplaatste harten een blijvend goeden indruk. Wij gelooven niet te veel te verwachten, wanneer wij dezen keer den heer **Cremer** een nog grooter auditorium toewenschen dan bij zijn vorig bezoek.

Zutphensche courant, 18 oktober 1870:

Doetinchem, 16 Oct. Vrijdag 11 dezer had alhier de eerste volkslezing plaats van wege het Departement Doetinchem der Maatschappij tot Nut van 't Algemeen, en wel in het societeitslocaal, door het bestuur der societeit welwillend voor dit doel afgestaan, daar het vroeger gebruikte loaal te klein bleek te zijn wegens de drukke opkomst van het publiek. Als spreker trad op de heer ter Kuile, predikant te Halle bij Zelhem, die het publiek onthaalde op een voordracht van de welbekende novelle van **Cremer** „het Paauwenveerke“, dat, voorgedragen in het Betuwsch dialect, algemeen zeer goed voldeed en zoowel de leden als het volk een genoeglijken avond verschaft. In plaats van zes zullen in deze winter twaalf volkslezingen gehouden worden, die wij hopen dat allen even druk zullen bezocht worden.

ALGEMEENE BIBLIOTHEEK.

ORIGINAL MANUSCRIPT 5.82

H. C. ROGGE.

Ieder Deel wordt afzonderlijk verkocht en is voor 15 Gts. bij alle Boekhandelaars te verkrijgen.

INHOUD

Wasser- en Veldwinnende Lottorijnde, Oude en Nieuwe Algemeene en Vreemde Guebedende
 Staatshandrijnde, Staatshooprijnde, belangen, Dorpsrijnde, Vrijen- en Sakerijnde, Pijnde
 en Dorpsrijnde, Land- en Veldrijnde, Koning, Landbouw, Handel, Nijverheid enz.

SCHRIJVER:

Prof. J. KAMER, Prof. S. DEEREND IN HALL, Prof. C. H. B. DE JONIS RAILLOE, Prof. F. C. DORIERE, Prof. C. W. GRIFFITHS, Prof. S. PRINCE, Prof. H. C. VAN HALL, Prof. J. VAN DER HUYSTEN, Dr. J. BONGHE, Dr. W. C. H. BIERING, Dr. H. DE LOOR, Dr. J. J. COOPER, W. M. LAGEMAN, Dr. D. LIEBACH, Dr. P. VAN DER LIND, Dr. J. C. WILKINSON, Dr. N. W. J. RUTENFRONT, Dr. C. J. S. MERTZ, Dr. W. N. DE RODE, Dr. L. M. VAN DORTCHT, Dr. C. VAN GELDEREN, Dr. J. VAN VLIETEN, Dr. W. C. BROS, Dr. M. VAN DE POLL, Mr. J. VAN LANSPOOT, Mr. C. VOORKEIJ, J. A. ALMSTEDER THOM, J. A. CHANDLER, A. A. STUART, J. L. L. TEN RAYN, H. GINSBURGH, A. GINSBURGH, M. W. MORRISSE, J. TEN KAT, W. ECKHARDT, W. J. VAN ZWIJLEN, H. C. ROOSEN, J. B. RUTENFRONT, G. KILLER, Dr. M. P. LINDA, T. VAN WENTHARTEN W. F. A. T. DILFRAY, 1882.

Meerla afja in het Hout wassende...

1. J. J. Cremers , 2 Festspreker.	5. W. Vrugtblak , In Telegraphie.
2. J. Van der Maars , De verpanding en bevruchting der Aarsen.	10. G. Kallers , De twee Van Boorden en zijn gezin. Een Nieuwlandse.
3. Juben Nelson , In doordied.	11. A. A. Stuarts , Onze vergetenheid. I.
4. D. Nierens de Maas , Het Bijter.	12. N. W. P. Baunwenhoff , De boosheid.
5. J. Ter Gouw , Nijgen in de oude schoolwoud. I.	13. H. Hoozemans van Backeren , Gewone lezing en niet een lezing.
6. W. H. Maas , Nieuwlandse.	14. F. Van der Burg , De aarzenen.
7. C. H. M. Alberici , Festspreker. Een Nieuwlandse.	15. J. Van Leunoy , Beroeping van zijn geliefden. en zijn boosheid.
8. J. J. L. Van Nijck , Aarzenen's Nieuwlandse. en zijn geestes. Verleidingen van de maas.	
- De volgende meesters**
16. D. De Loos , Aarzenen in maas.	24. J. Van Wolven , Nieuwlandse volke, later en later.
17. M. G. Van Hall , De aarzenen geestelike van een lezing van Nieuwland.	25. L. Van der Burg , Nieuwlandse aarzenen. Nieuwlandse van W. J. Van Boorden. I.
18. H. C. Bagger , Nieuwlandse aarzenen. I.	26. J. H. Hilbert , Verleidingen van Nieuwland.
19. W. C. H. Marling , De aarzenen van de Nieuwlandse landbouw. I.	27. W. Van der Pall , Nieuwlandse aarzenen.
20. G. Baume , Koffie, thee en chocolade.	28. H. A. Park , Koffie de maas.
21. F. W. C. Kremer , In met de aarzenen.	29. G. D. J. Schotel , De Nieuwlandse landbouw der Nieuwlandse.
22. D. Lebeck , In met de aarzenen. Nieuwlandse.	
23. F. Van Wenthorpe W. N., Nieuwlandse aarzenen.	30. J. Ter Gouw , Nijgen in de oude schoolwoud. II.
24. W. H. Logmans , Koffie.	31. T. C. Winkler , Aarzenen.
25. De aarzenen der Nieuwlandse, Typen.	32. J. J. Cremers , Nieuwlandse.
26. W. W. Schellens , Aarzenen in de aarzenen en in de aarzenen.	33. A. Tijlens , Nieuwlandse en Nieuwlandse. I.
27. F. C. Maas , Het jaar 1552.	34. H. Wille , Een geestes.
28. H. Consema , Aarzenen van zijn aarzenen. I.	35. G. Van der Maas (de Nieuwlandse), De Nieuwlandse Nieuwlandse in 1550 en 1551.
29. J. T. Boys , Verleidingen van Nieuwland.	36. J. Geel en Adrian Nelson , Het aarzenen en de aarzenen.
30. F. A. T. Belger , Verleidingen van aarzenen.	37. J. Van Leunoy , Nieuwlandse en Nieuwlandse, van zijn Nieuwlandse.
31. F. Kallers , Nieuwlandse aarzenen. I.	38. W. De Jong , Aarzenen in de aarzenen, Nieuwlandse. I.
32. A. Leunoy , Verleidingen van aarzenen van de aarzenen.	39. D. J. Carr , Aarzenen en Nieuwland.
33. H. Leunoy , Het aarzenen van de aarzenen.	40. H. C. Bagger , Nieuwlandse aarzenen. II.

Het doel van deze afgesprek is behoud, en verkennen juist is de beweging, die den grondslag vormt alomte, dat bij de wettig-
 gheid en dat we guld van de wetten. Het moet bij de wettig en de wetten worden, maar bij de wettig en de wetten.

'T PAUWEVEERKE

OVERBETUWSCHE VERTELLING

DOOR

J. J. CREMER

VIERDE DRUK

TE LEIDEN, BIJ A. W. SIJTHOFF

Brief van 16 oktober 1871:

Den Haag 16 Oct '91.

Amice!

Tot mijn bedruken heb ik het reeds niet om u het opnemen van mijn Pauzeverke te vergunnen, anders deed ik het zeker. De Heer Gythoff te Leiden is er eigenaar van. Ik weet niet of Hd aan onze vriend zal willen voldoen; my dunkt dat het hem niet veel kan schaden aan- gezien by die vertelling reeds in vier verschillende drukken onder de oogen van 't publiek heeft gebrachd, nadat zij haar eerste in de Tydspiegel hadt opgenomen.

Vraag het dus aan den Heer Gythoff; gy kunt desverkieende van dit briefje gebruik maken om Hd. te doen zien dat ik er volstrekt niets tegen heb.

Uw vriendelijke groete.
J. Bremer.

21.
Als u een nieuw afschrijven in de Almanach van de
Landschapsgeschiedenis wilt doen. Het moet een landschap
zijn.

Vlaardingsche courant, 19 februari 1870:

— De op Woensdag jl. aangekondigde soirée musicale et littéraire had voor een talrijk opgekomen auditorium plaats, en wij vergisten ons niet toen wij zeiden dat deze avond een voor Vlaarding's ingezetenen zeldzaam genot zou opleveren. De jeugdige musici kweten zich vrij goed van hunnetaak, de cornet à piston verdient bijzondere vermelding, de heer J. Schumacher van Utrecht belooft in deze veel.

Doch voor alles hebben wij geen lof genoeg voor de voordracht van *het Pauwenveerke*, novelle van J. J. Cremer; het was ons dikwerf als hoorden wij Cremer zelve; de zoo terecht allerwegen geroemde novelle van Cremer zoo uitstekend goed voorgedragen, doet ons de hoop voeden, daar er nog zoovele andere keurige novellen van Cremer zijn, dat de heer H. F. C. H. Vincent ons nog dikwerf op een dier novellen in Overbetuwsehen tongval onthalen zal.

Provinciale Overijsselsche en Zwolsche courant, 2 oktober 1872:

Algemeen handelsblad, 26 januari 1877:

mijn waarde heer redenaar, 't volk kwam niet om nuttige lessen te hooren, maar om zich op zijn vrijen zondagavond te amuseeren.

Wij, voor ons, gelooven dat onze novellisten de rechte personen zijn voor 't houden van volkslezingen, en al zijn zij zelt niet present, hun geschriften staan ons ten dienste. De novellen van Cremer leenen zich daar uitstekend toe; de sproken en vertellingen van Schimmel zouden zeker ook succès hebben; trouwens, iemand, die goed thuis is in onze hedendaagsche litteratuur, zal het niet aan stof ontbreken. Niet alleen dat 't volk zoo aangenaam bezig gehouden wordt; maar menige les, onder ernst of scherts verborgen, treft doel juist omdat zij niet als les gegeven wordt. Zoo verhaalde ons onlangs iemand den indruk, door 't lezen van 't Pauwenveerke van Cremer teweeggebracht. Een doodsche stilte heerschte in de zaal, in gespannen aandacht hingen allen aan de lippen van den redenaar, en toen 't volk zich na afloop verwijderde, ging het niet als gewoonlijk luidruchtig opgewonden heen, maar stil, bedaard, onder den indruk van 't gehoorde, even als of het de kerk verliet. 't Verhaal is ook stichtelijker dan menige preek.

Dat men verder alles aangenaam moet inrichten, zoo

ZIE, DAT'S MOOI!

Tijd is geld! Kennis is macht!

Werken en denken en leeren is leven:
Wie hier niet werkt, is zijn plekje op aard,
Wie daar niet denkt, is het leven niet waard,
En om te leeren is 't leven gegeven.

De GEMINT.

ALGEMEENE BIBLIOTHEEK,

onder redactie van H. C. BOGGE.

20 deeltjes, elk à 15 ct. per deeltje uitgegeven, doch nu bij elkander te verkrijgen voor slechts **f 2.**

1. 't Paauwverke, Overbetuwe'sche Vertelling, door J. J. CREMER.
 2. De verspreiding en bewerktuiging der Dieren, door J. v. d. HORVEN.
 3. Beschouwingen over de doodstraf, door JULES SIMON.
 4. Het Bijlart, door Dr. D. BIERENS DE HAAN.
 5. Aankjes in de Oude Schoolwereld, door J. TER GOUW.
 6. Huishoudkunde, door Mr. W. R. BDER.
 7. Pestalunz. Een levensbeeld, door Dr. J. W. VAN DE-VENTER.
 8. Andersen's Prentenboek zonder prenten: Vertellingen van de mens, door J. J. L. TEN KATE.
 9. Telegraphie. Populair behandeld door W. VRUGGINK.
 10. De Heer van Boorden en zijn gezin en een Klokken-studio. Een paar portretten uit de samenleving, door GERARD KELLER.
 11. Onze Gevangeniszen, door A. A. STUART.
 12. De Banchen, door Dr. N. W. P. RAUWENHOFF.
 13. Gewone Dingen met een Kruisje. Twee Novellen, door R. KOOPMANS VAN BOEKEREN.
 14. De Sterrenloop, door P. VAN DER BURG.
 15. Zetmeel en melk. Een paar onderwerpen uit het gebied van Scheikunde, door Dr. D. DE EGERS.
 16. Bloemlezing uit de Gedichten van Mr. J. VAN LENNEP.
 17. De natuurlijke gestedheid van den bodem van Nederland. Bijdrage van H. C. VAN HALL.
 18. Floris en Blanchefleur, die, medat ze lang gescheiden waren en vele gevaren hadden doorstaan, tot een huwelijk kwamen. Nederlandsche volkroman. Zeer vermakelijk om te lezen.
 19. Ond Nieuws over den Nederlandschen Landbouw, door W. C. H. STARING.
 20. Koffie, Thee en Chocolade, door O. DAMME.
- Wie zoo'n stel van 20 deeltjes koopt, betaalt daarvoor slechts **f 2** en krijgt daarbij cadeau het een of ander boekwerk, dat vroeger bij de uitgave ongeveer **f 1.50** heeft gekost. In dat presentboekwerk kan men een enveloppe met hen vinden voor belangrijke premissen, die wij cadeau maken, als: 1 Zeil-boeker van 6 tom, 1 fraai Rijtuig en Paard, 1 prachtige Pianino, 1 compleet Tafelzerties, 1 Seraphine-orgel, vele gouden en zilveren Horloges, Schilderijen, oleographien en natuurlijk ook vele Kleinigheden, doch zoodanig, dat ieder toch wat cadeau krijgt. De namen van hen, die de 100 grootste premissen hebben gekregen, worden gepubliceerd. Zou er wel ooit meer aanbod zijn gedaan? Zend **f 2** per postwissel aan **GEBOEDERS ROSTER**, Lellegraet, Amsterdam, en het pakket wordt zoo spoedig mogelijk afgeleverd! Zet op den postwissel *Algemeene Bibliothek*. (3272)

Zutphensche courant, 22 januari 1878:

Aalten, 19 Jan. De Betuwsche- en Overbetuwsche novellen van Cremer zijn zeker aan niet velen onzer lezers geheel onbekend, en wij mogen gerust aannemen dat menigeen bij de lezing er van oogenblikken van waar genot heeft gesmaakt. En mag ook al niet elk dezer novellen evenzeer bevallen, dat er echte juweeltjes onder gevonden worden, zal ieder, die er kennis mede maakte, gaarne willen toestemmen. Doch om deze recht te genieten en te waardeeren moet men ze niet enkel lezen, men moet ze hooren voordragen. Dat ondervonden wij nog gisteren avond toen de heer Stiemens op de vergadering der Leesvereeniging »Het Pauweveerke" voordroeg. Hadden wij vroeger deze novelle meer dan eens met ingenomenheid gelezen, - dat ze zóo mooi was wisten we nog niet. En werkelijk, zulke stukken moet men hooren, om ze ten volle te genieten. Maar dan moeten ze ook goed voorgedragen worden, en dit is moeilijker dan menigeen zoo oppervlakkig zou vermoeden. Daarom te meer hebben wij een woord van lof, maar ook van hartelijken dank voor den Spreker, die zich op zoo voortreffelijke wijze kweet van eene lang niet gemakkelijke taak. De diepe stilte en de gespannen aandacht onder - en de luide toejuiching na de lezing toonden, dat het hem volkomen was gelukt zijne talrijke hoorders te boeien en hun Cremers schoone novelle in waarheid te doen genieten. Hoewel de voordracht van dit stuk voor een gedeelte na de gewone pauze plaats had, was de heer S. evenwel genoodzaakt geweest het stuk eenigszins te bekorten, dat zeker door hen, die het niet kenden, ook niet gemerkt werd. Na een tweede korte pauze werden nog bijdragen geleverd. Deze bestonden uit een gedicht van P. J. Kastelein, getiteld: »de Krijg", dat door den heer Navis werd voorgedragen, waarna de eerste Spreker besloot met twee stukjes: »de Pluisrok" en »de onnoozele President", waarvan de komische voordracht geheel in overeenstemming was met den boertigen inhoud.

Beurs te Hengelo.

Voordracht

VAN HET

„Pauwenveerke”

van den Heer J. J. **CREMER**

op Woensdag 27 Maart namiddags 7³/₄ uur.

Entrée f 1,25 bij intekening vóór Zondag en f 1,50 buiten intekening.

Alleen intekenaren kunnen des middags van 12—1 uur plaatsen à 10 cent bespreken.

Brinkman 1901-1910:

— voor het Nederlandsche volk. [Nieuwe uitg. van Leidsche herdrukken]. Leiden, A. W. Sijthoff's Uitgevers-maatschappij. 1909. 10 dln. kl. 8o. geb. f 5.—; afz. dln geb. à f 0.60.

Deel I. J. J. Cremer, Grietje op 't Heuningsarf enz. 11 novellen.

Deel II. J. J. Cremer, 't Pauweveerke enz. 10 novellen.

Deel III. J. J. Cremer, De Betuwsche neef enz. 8 novellen.

31 augustus 1927:

geschieden te hebben.

't Pauweveerke wordt door Multatuli, die toch een heel ander man was dan de zachtzinnige Cremer, geprezen in zooverre dat hij schrijft nooit meer iets na die novelle van Cremer te hebben willen lezen. „Want ik vraag me af,” schrijft hij in „Wijs mij de plaats waar ik gezaaid heb”, „welke kleine plaats er over blijft voor waarheid in de harten der lezers, als er zooveel sympathie kan worden opgewekt door een verzinsel. Als den heer Cremer eenmaal een dieptreffende wond werd geslagen, zou niemand gelooven aan de oprechtheid zijner smart. „De jammerkreet van den mensch”, vervolgt Multatuli, „zou onopgemerkt wegsterven, omdat ieder zich den toon zou herinneren, dien de artist wist aan te slaan, en ik zelf acht me bij het aanschouwen van een werkelijk gebeurde ramp niet in staat tot dieper meegevoel dan de aandoening die me bezielde bij den dood van het boerejongetje, dat een offer werd van den hoogmoed zijns vaders.”

Brinkman 1936-1940:

Cremer, J. J. : 't Pauweveerke. Gron., P. Noordhoff. 1938. 8o. 16 × 11⁵. 87 blz. [De kleine boekerij. Een serie voortbrengselen uit de Ned. letterkunde, voornamel. ten dienste van het m.u.l.o. Uitgeg. en van inleidingen en aantekeningen voorz. door J. J. Borger en F. J. Schmit. No. 3]. fl. 0.55.

— Romantische werken. 12 dln. (Sijthoff). *Partic. prijs opgeheven.*

Laatst bijgewerkt: 13 januari 2022.

www.jacobcremer.nl